

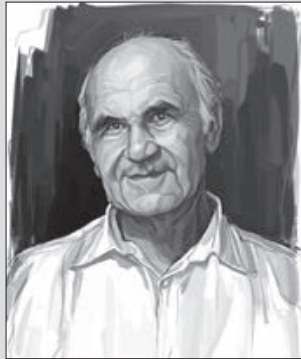
اهداگران کتاب

مرحوم سید محمد کاظم مداح

اهداگر بیش از ۴۰۰۰ عنوان کتاب و ۴۰۰۰ هزار نشریه

پرستو قوشچی *

کتابخانه‌ی عمومی میرداماد یکی از بخش‌های اصلی مؤسسه‌ی فرهنگی میرداماد است که در سال ۱۳۸۹ افتتاح شده و در دو بخش ارایه خدمات امانت‌دهی کتاب و قرائت‌خانه مشغول فعالیت است. این مجموعه، مشتمل بر انواع منابع چاپی و الکترونیک مانند کتاب، روزنامه، مجله، پایان‌نامه، کتاب‌های چاپ‌سنگی و دیگر منابع اطلاعاتی بوده و با هدف ارایه‌ی خدمات مطلوب به کاربران در بخش‌های مختلف فعالیت می‌کند.

مؤسسه و کتابخانه‌ی میرداماد یک بخش خصوصی است که خدمات‌رسانی آن گستره‌ی عمومی دارد. بدون شک، یک کتابخانه - آن هم از نوع خصوصی - تنها با تکیه بر توان مالی داخلی قادر به جمع‌آوری همه‌ی انواع منابع مکتوب و غیرمکتوب نیست، بنابراین یکی از برنامه‌های کتابخانه در راستای افزایش منابع اطلاعاتی، جذب منابع اهدایی افراد و سازمان‌ها است. سیاست کتابخانه در قبال منابع اهدایی؛ رعایت حقوق معنوی و ثبت کتاب به نام اهدا کننده است، چنان‌که این امر در بسیاری از افراد علاقه‌مند به کتاب و کتاب‌خوانی، این انگیزه را ایجاد کرده که بخشی از کتاب‌ها، نشریات و سایر منابع خود را به کتابخانه اهدا کنند. در پاره‌ای از موارد افراد به خاطر کمبود فضا و شرایط سخت نگهداری منابع مکتوب،

*کارشناس کتابداری
و اطلاع‌رسانی

یا به خاطر علائق شخصی خود و بسیار موارد دیگر، منابع را به کتابخانه‌ی میرداماد اهداء می‌کنند. هم‌کاران بخش کتابخانه از همان ابتدا تا انتهای کار سعی بر آن دارند که حقوق اهداگران حفظ شود، اسم و نشانی افراد را در بانک اطلاعات اهداگران یادداشت و در نرم‌افزار کتابخانه ثبت می‌کنند و هر نسخه از کتابی که به مجموعه اضافه می‌شود با حفظ رعایت حقوق اهداکنندگان به نام خود آن‌ها ثبت و ضبط می‌شود.

یکی دیگر از طرح‌های کتابخانه در زمینه‌ی جذب منابع، راه‌اندازی بخش «کتابخانه‌های کوچک در داخل کتابخانه‌ی بزرگ» است. براساس این طرح، اهداگرانی که بیش از ۲۰۰۰ عنوان کتاب اهدا کنند، کتاب‌های آن‌ها در بخشی مجزا و به نام خود اهداکننده نگهداری شده و در داخل نرم‌افزار کتابخانه نیز پایگاهی جدا راه‌اندازی می‌شود و به عنوان کتابخانه‌ای مستقل و البته وابسته به کتابخانه‌ی میرداماد، قابل بازیابی و شناسایی است. از دیگر اقدامات کتابخانه، در راستای رعایت حقوق معنوی اهداگران، تهیه‌ی آلبوم و تابلوی اهداگران می‌باشد؛ اهداگرانی که بیش از ۲۰۰۰ عنوان کتاب اهدا کرده باشند، در تابلوی اهداگران و کسانی که تعداد کم‌تر از این اهدا کرده باشند در آلبوم اهداگران معرفی می‌شوند.

تاکنون ده‌ها نفر از علاقه‌مندان به کتاب و کتاب‌خوانی، منابع مختلف و متعددی را به کتابخانه‌ی میرداماد اهدا کرده‌اند که تعداد عناوین منابع اهدایی برخی از این اهداگران بالغ بر ۱۰۰۰ عنوان یا بیش از آن بوده و برخی نیز بیش از ۲۰۰۰ عنوان اهدا کرده‌اند که از این میان می‌توان از مرحوم آیت‌الله سیدمحمد رئیسی گرگانی، مرحوم محمدکاظم مداح و عبدالناصر مهیمنی نام برد که در راستای تکمیل منابع کتابخانه خدمات بسیار شایانی به موسسه‌ی فرهنگی میرداماد کرده‌اند، در این شماره از فصلنامه سعی داریم به معرفی کوتاه یکی از اهداکنندگان کتاب بپردازیم.

مرحوم سید محمدکاظم مداح

سید محمدکاظم علینقی مداح، مشهور به «سیدکاظم مداح» و متخلص به «بیدل گرگانی» متولد ۱۳۱۴/۳/۲۰ در کردکوی و فارغ‌التحصیل مقطع کارشناسی در رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی از دانشگاه ملی ایران بود. مداح از بنیان‌گذاران انجمن ادبی گرگان در اواخر دهه‌ی ۴۰ بود و سال‌ها در حوزه‌ی شعر و داستان فعالیت داشت، چنان‌که اشعار زیادی به سبک کلاسیک و نیمایی و داستان‌هایی در قالب داستان کوتاه و رمان از او باقی مانده است. زنده یاد مداح در کنار خلق آثار ارزنده‌ای در زمینه‌ی شعر و داستان، بیش از ۴۰ سال به پژوهش در حوزه‌ی تاریخ سرزمین گرگان (استان گلستان) فعالیت داشت. وی سال‌ها عضو رسمی انجمن‌های ادبی و پژوهشی شهرها و استان‌های کشور، از جمله خراسان، مازندران، گیلان، کرمان، فارس و... بود و در بسیاری از جشنواره‌های بین‌المللی، ملی و استانی در زمینه‌ی شعر، داستان و پژوهش‌های تاریخی شرکت داشته است. از این شاعر و نویسنده‌ی پیشکسوت گرگانی تا کنون آثاری هم چون «شراره‌ی خورشید»، داستان «آتشپاره» و تعداد زیادی مقاله‌ی پژوهشی

در نشریات ملی و محلی منتشر شده است. هم چنین این زنده یاد آثار دیگری هم چون تاریخ و مشاهیر گرگان، مجموعه ی شعر «تاریخچه شعر و شعرای کردکوی، بندر ترکمن، بندرگز و آشوراده» و مجموعه مقالات تاریخی و اجتماعی را به رشته تحریر درآورده که تاکنون منتشر نشده اند. علاوه بر موارد مذکور، این شاعر و نویسنده ی پیشکسوت گرگانی در کارنامه ی فرهنگی خود، سوابقی هم چون عضو مؤسس و تدوین کننده ی اساسنامه ی نخستین انجمن شعر گرگان، نخستین سرپرست انجمن قصه و ادبیات داستانی گرگان، عضو هیأت مؤسس انجمن ادبیات خزیر گرگان، ناشر دو مجموعه از آثار شعرای انجمن شعر گرگان به نام «آوا» (آوای ۱ و آوای ۲)، انتشار یک مجموعه از آثار اعضای انجمن ادبیات داستانی گرگان به نام «خوشه» و جزو ناشرین مجموعه ی ادبی-تاریخی «نسیم»، که در ۶ شماره منتشر شد.

سید محمد کاظم مداح در ۲۲ بهمن سال ۱۳۹۱ به دیار حق شتافت. بانو عصمت رحمتی، همسر مرحوم مداح، مجموعه ای از کتب و مجلات وی را در سال ۱۳۹۳ به کتابخانه ی میرداماد اهدا کردند و هم اکنون تعداد ۴۲۴۹ جلد کتاب و ۴۳۸۹ شماره مجله و فصلنامه در کتابخانه ی میرداماد به نام مرحوم مداح نگهداری می شود. تعداد زیادی از کتاب های کتابخانه ی مداح مزین به دست خط و امضاء پدیدآورنده است. از دیگر ویژگی های کتابخانه ی مداح، وجود منابع نایاب در حوزه ی بوم-شناسی نقاط مختلف ایران، به ویژه شهر گرگان و استان گلستان است. بررسی مجموعه کتاب های مداح نشان می دهد که وی کتاب های مختلف در یک موضوع را با یکدیگر مقابله کرده و در هر نسخه یادداشت هایی را از منابع دیگر ضمیمه کرده است، چنان که همین ویژگی، مجموعه ی او را در نوع خود منحصر به فرد ساخته است. در اسفندماه ۱۳۹۳ به مناسبت چهلمین روز درگذشت مرحوم سید محمد کاظم مداح، مجموعه ای از آثار منظوم و منثور او تحت عنوان «بیدل نامه»، توسط مرکز مطالعات و تحقیقات و انتشارات خانقاه صفی علیشاهی منتشر و در این مجموعه از وی با لقب عرفانی «زین الفقرا» یاد شده است. مجموعه ی بیدل نامه در دو بخش تنظیم شده است؛ پاره ی نخست آن به شرح مختصری از زندگانی محمد کاظم مداح پرداخته و پاره ی دوم شامل معرفی آثار اوست. مجموعه آثار مداح که در پاره ی دوم این یادنامه آمده، شامل: شرح حال من بیدل، مدیر ما، نامه ی سرگشاده، نکات جا افتاده، بهار در نکند تحفه ی خزان، گیاه تلخ، شکوفه ی باران، کوی فالگیر، برگ افتاده و ... است. در پایان، شمه ای از آثار منظوم و منثور مرحوم مداح «بیدل گرگانی» را که در مجموعه ی «بیدل نامه» منتشر شده، مرور می کنیم.

نکات جا افتاده

نیوتن: به نیوتن گفتند چرا از افتادن سیب تعجب کردی؟ گفت آخه من زیر درخت گلابی نشسته بودم.

زمان: زمان استاد فراموشی است، مبدا شاگرد این استاد باشی.

وصله: انسان هرچه بالاتر رود، احتمال دیده شدن وصله ی شلوارش بیشتر می شود.